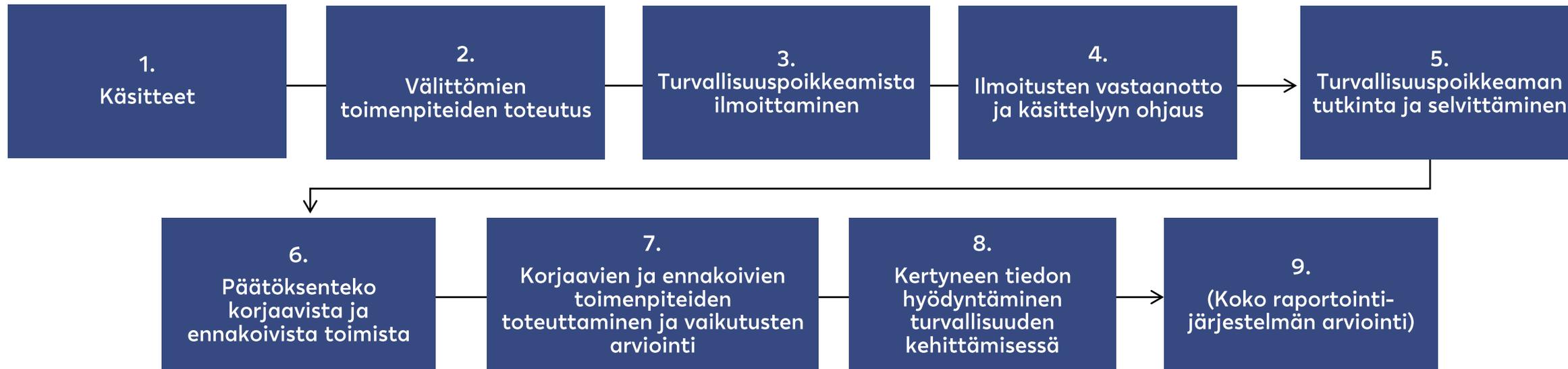

Turvallisuuspoikkeamista oppiminen*

* Läheltä piti -tilanteet ja turvallisuushavainnot

Turvallisuuspoikkeamista oppiminen prosessina?

Koko prosessin tulee toimia, jotta turvallisuuspoikkeamista opitaan!

1. Turvallisuuspoikkeamat käsitteinä

- Turvallisuuspoikkeamilla tarkoitetaan tässä materiaalissa läheltä piti –tilanteita ja turvallisuushavaintoja.
- Työpaikan tulee selkeästi määritellä, dokumentoida ja havainnollistaa esimerkkien avulla, mitä poikkeamat meillä tarkoittavat.
- Poikkeamien tunnistamisen ja havaitsemisen merkitys turvallisuuden kehittämiseksi tulee perehdyttää koko henkilöstölle. Kaikilla tulee olla tiedossa myös työpaikalla sovitut ilmoitus- ja menettelytavat poikkeamien käsittelyyn.

Työtapaturma?

Vaaratilanne?

Läheltä piti
-tilanne?

Turvallisuus-
havainto?

2. Välittömät toimenpiteet?

- Välittömät toimenpiteet tulee toteuttaa, kun poikkeama havaitaan. Tarkoituksena on välttää tilanteen kehittyminen seurauksiltaan haitallisemmaksi sekä samanlaisen tilanteen toistuminen. Ensisijaisena tavoitteena on huolehtia siitä, että vaara poistuu.
- Pyydä apua jos ohjeistus tilanteessa toimimiseen tai oma ammattitaitosi eivät riitä tilanteen korjaamiseen turvallisemmaksi. Muistathan ilmoittaa asiasta esihenkilöllesi sekä tehdä poikkeamasta ilmoitus silloinkin, kun tilanne on saatu korjattua itse.
- Työpaikalla tulee olla etukäteen sovittuna menettelytavat siihen, kuinka turvallisuuspoikkeamissa toimitaan (tiedottaminen, poikkeamien ja onnistuneiden toimenpiteiden läpikäynti yhdessä henkilöstön kanssa, opastaminen perehdytyksen yhteydessä sekä harjoittelu).

3. Ilmoittaminen

- Jokaisen velvollisuutena on ilmoittaa havaitsemistaan turvallisuuspoikkeamista työpaikan ohjeistuksen mukaisesti. Ilmoitus tulee tehdä viipymättä.
- Johdon ja esihenkilöiden on tärkeää perustella ja viestiä selkeästi, miksi ja miten turvallisuuspoikkeamia halutaan ilmoitettavan.
- Ilmoittamiseen motivoivia tekijöitä ovat esimerkiksi ilmoitusten tekemisestä palkitseminen, nopea ja selkeä palaute, ehdotusten kuunteleminen ja parannusten toteuttaminen.
- Ilmoittamisen ja raportoinnin helppous tukee henkilöstön ilmoitusaktiivisuutta ja työpaikan turvallisuuskulttuurin systemaattista kehittämistä.

4. Ilmoitusten vastaanotto ja käsittely

- Ilmoitukset tulee käydä läpi järjestelmällisesti, esim. johdon katsauksissa ja tiimien viikko-palavereissa.
- Työpaikalla on luotava toimivat käytännöt ja menettelytavat ilmoitusten käsittelyyn. Ilmoituksen vastaanottaja(t) tulee nimetä, ohjeistaa ja perehdyttää poikkeamien luokittelun sekä jatkokäsittelyn tekemiseen. Lisäksi tapahtumasta tulee viestiä sovituille tahoille.
- Poikkeamasta ilmoittavan henkilön on tärkeää saada tieto asian siirtymisestä jatkokäsittelyyn. Palautekäytännöt tulee sopia ja informoitavat henkilöt ohjeistaa.

5. Turvallisuuspoikkeaman tutkinta

- Ilmoituksen vastaanottavat jatkokäsittelevät tapahtuman erikseen sovittujen arviointikriteerien avulla. Tutkinta voidaan tarvittaessa toteuttaa eritasoisena.
- ”Hankalat tapaukset” (esim. mahdolliset seuraukset vakavia, tapahtumaketju monimutkainen, useita syitä) tulee tutkia tarkemmin. Tällöin tietoa kerätään useammasta lähteestä, tapahtuman analysointiin osallistuu useampia henkilöitä ja tapahtuman kulkua kannattaa mallintaa tarkemmin.
- Perustutkintaan ja tarkempaan tutkintaan johtavat tapahtuman kriteerit tulee määrittää. Lisäksi on luotava käytännöt sille, miten tutkintaryhmä kootaan, kuka kokoamisesta vastaa ja keitä tutkinnassa on mukana (esim. ilmoittaja, alueesta tai tehtävästä vastaava henkilö, työpaikan sisäiset asiantuntijat).
- Parannusehdotusten tulee aina ensisijaisesti vaikuttaa tapahtuman perimmäisiin syihin.

6. Korjaavista ja ennakoivista toimenpiteistä päättäminen

- Ilmoituksen laatija, käsittelijä ja tapausta tutkiva ryhmä tekevät yhdessä ehdotuksia vaaratilanteen estämiseksi ja turvallisuuden parantamiseksi. Parannustoimenpiteitä tulisi tarkentaa tutkinnan edetessä ja syytekijöiden ollessa tarkemmin selvillä.
- Jo päätöksiä tehtäessä tulee nimetä myös toimenpiteiden toteutuksesta vastaavat henkilöt. Päätökset perusteluineen tulee myös tiedottaa ilmoituksen tekijälle ja käsittelijöille. Lisäksi yleisistä korjaustoimista ja linjauksista tulee tiedottaa henkilöstöä sekä erityisesti niiltä, joita päätökset koskettavat.
- Toimenpiteillä tulee ensisijaisesti pyrkiä poistamaan vaaratilanteen syntymiseen johtavat syyt. Jos syytekijöitä ei voida (kokonaan) poistaa, pyritään toimenpiteillä pienentämään riskiä ja lieventämään vaaratilanteista mahdollisesti aiheutuvien seurausten vakavuutta.

7. Toimenpiteiden toteuttaminen ja seuranta

- Toimenpiteiden toteuttaminen ja muutosten läpivienti tulee suunnitella huolellisesti. Asiasta tulee tiedottaa kaikkia, joita asia koskee ennen toteutuksen tai muutoksen aloittamista.
- Toimenpiteiden toteuttamisen etenemistä tulee valvoa. Kun toimenpiteen toteutus on valmis, toteutuksesta vastaava henkilö kirjaa tiedon työpaikan raportointijärjestelmään.
- Toimenpiteiden toteutumisen etenemistä seurataan säännöllisesti esihenkilöiden ja johdon palavereissa. Jos toimenpide ei etene, tulee tähän vaikuttavat syyt selvittää. Tarvittaessa tulee tehdä uudet ratkaisut toteutuksesta.
- Myös toteutettujen toimien vaikuttavuutta tulee seurata ja arvioida. Tavoite on, että toteutettu toimenpide tai muutos auttaa korjaamaan tai ennalta-ehkäisemään tilannetta. Toteutuneiden ja tavoiteltujen vaikutusten vertaaminen auttaa oppimaan, miten eri toimenpiteet tehoavat. Mikäli toimenpiteen ei nähdä vaikuttavan tilanteeseen, pitää ratkaisuja pohtia uudelleen.

8. Kertyneen tiedon hyödyntäminen turvallisuuden kehittämisessä

- Turvallisuuspoikkeamien yhdenmukainen ja järjestelmällinen luokittelu mahdollistaa useita tilanteita yhdistävän tarkastelun. Tarkastelun avulla voidaan arvioida esimerkiksi erilaisten tilanteiden yleisyyttä sekä etsiä tilanteita yhdistäviä tekijöitä.
- Poikkeamatilastoja tulkittaessa tulee pohtia huolellisesti erilaisia tuloksia selittäviä tekijöitä. Esimerkiksi tietyn tapaustyyppin yleisyys voi johtua paitsi sen todellisesta esiintymisestä myös siitä, että kyseinen tilanne on muita helpompi tunnistaa.
- Tietoja kannattaa verrata esim. työn riskien arviointeihin, auditointeihin, asiakaspalautteisiin sekä kunnossapitotietoihin. Tietoja kannattaa hyödyntää laajalaisesti perehdyttämisen, osaamisen ja turvallisuuden kehittämiseen sekä viestinnän tukena.

(9. Työpaikan koko raportointijärjestelmän arviointi)

- Raportointiprosessin eri vaiheiden toimivuutta tulee arvioida säännöllisesti
 - **Määrälliset tavoitteet** voivat liittyä esimerkiksi ilmoitusten, tutkittujen tapausten ja korjaavien toimien määrään sekä ilmoitusten käsittelynopeuteen.
 - **Laadulliset tavoitteet** voivat liittyä esimerkiksi ilmoitusten sisältöön, tutkintatapaan, toimenpide-ehdotusten tasoon, toimenpiteiden vaikuttavuuteen sekä kerätyn tiedon luotettavuuteen.
- Arviointivaiheessa tulee ottaa huomioon ilmoittajien, käsittelijöiden, tutkijoiden ja toimenpiteiden toteuttajien kokemukset prosessin toimivuudesta. Lisäksi tulee arvioida raportoinnista saadun tiedon hyödynnettävyyttä ja käyttöä päätöksenteossa.
- Raportoinnin käyttökoulutukseen, ohjeistukseen ja tiedottamiseen tulee kiinnittää huomiota. Raportoinnin merkityksen ymmärtämisellä sekä ilmoitus- ja tutkintakäytäntöjen osaamisella on ratkaiseva merkitys korjaavien toimenpiteiden onnistumisessa. Myös vastuiden ja tehtävien selkeys helpottaa prosessin toimivuutta.

Kertaus

Yhteenvetoa: Turvallisuuspoikkeamista oppiminen

